

Марія МОРОЗЮК-СОРОКА,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Олена ГУЗАР,
кандидат філологічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЧАСТИН МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Початкова освіта в сучасному світі зазнає постійних змін, котрі спрямовані на вдосконалення підходів до навчання та виховання дітей молодшого шкільного віку. В Україні активна модернізація освітнього процесу розпочалася із впровадженням Нової української школи (НУШ) у 2018 р.

Мета НУШ полягає в створенні такого освітнього середовища, яке забезпечить комфортне та ефективне навчання спрямоване на розвиток практичних навичок та вміння застосувати їх в повсякденному житті. Серед основних принципів: всебічний розвиток дитини, педагогіка партнерства та інноваційність. Відтак, Нова українська школа відмовляється від пасивних методів навчання, надаючи перевагу активній освітній діяльності учнів з метою оволодіння відповідними компетентностями [1; 2].

Домінантною компетентністю є вільне володіння державною мовою. Вагомим аспектом при вивченні мовно-літературної галузі є опанування частин мови, що є в основі формування мовної компетентності. Засвоєння цих знань важливе, адже сприяє чіткому розумінню мови та її правильному використанню як в усному, так і в писемному вигляді. Впровадження інтерактивних методів під час вивчення частин мови дає змогу покращити освітній процес, зробивши його більш цікавим та доступним для молодших школярів, а також навчити застосовувати отримані знання на практиці.

Поряд з цим використання стратегії інтерактивного навчання дає можливість змінити роль вчителя з основного джерела інформації на координатора освітнього процесу.

Значний внесок у дослідження інтерактивних методів зробили вітчизняні вчені О. Пометун та Л. Пироженко. Вони наголошують, що метою

інтерактивного навчання є забезпечення учителем освітнього середовища, в якому учні зможуть самостійно ознайомитися, набути та використати знання в своєму повсякденному житті. Сутність інтерактивного навчання вбачають як багатосторонню комунікацію, де учень та учитель є рівноправними, рівнозначними учасниками освітнього процесу [5]. У своїх працях науковці поділяють інтерактивні методи на чотири категорії: технології кооперативного навчання, технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання та технології опрацювання дискусійних питань.

Технології кооперативного навчання спрямовані на створення навчальних ситуацій, де учні мають можливість працювати разом у парах або невеликих групах, перебуваючи в середовищі психологічного комфорту. Співпраця такого виду сприяє кращому усвідомленню навчального матеріалу та розвитку комунікативних умінь.

Спільну роботу усього класу передбачають технології колективно-групового навчання. Учителеві необхідно спонукати учнів до пошуку рішень, заохочувати до вираження думки, задля розв'язання завдань. Кожен учень має можливість вільно висловитися, не боячись критики з боку однокласників, оскільки, чим більше пропозицій буде озвучено, тим більш ефективне рішення буде знайдено. Колективно-групові методи забезпечують розвиток навичок взаємоповаги та співпраці в класному колективі.

Сутність технологій ситуативного моделювання полягає в навчанні учнів шляхом залучення їх до рольової гри, яка відображає реальну ситуацію. Такий підхід забезпечує розвиток критичного мислення, посилює мотивацію до навчання.

Технології опрацювання дискусійних питань мають на меті навчити учнів чітко та правильно формулювати свої думки стосовно конкретного питання та відстоювати власні погляди, виявляти повагу до думок інших людей [5].

Розмаїття інтерактивних методів дає можливість учителю обирати серед них найбільш ефективні та доцільні для досягнення навчальних цілей.

Важливо зазначити, педагог, плануючи впровадження інтерактивних технологій у початкових класах, повинен врахувати структуру

інтерактивного уроку (включає п'ять етапів: мотивація навчальної діяльності, оголошення теми та очікуваних результатів, надання необхідної інформації, інтерактивна вправа, рефлексія) та психофізіологічні особливості молодших школярів.

О. Пометун наголошує на дотриманні таких психолого-педагогічних умов, як створення сприятливої психологічної атмосфери уроку, оптимальна організація навчального простору, запровадження чітких правил та норм спільної роботи, забезпечення ситуації успіху, які є ключовими для організації навчання молодших школярів в умовах інтерактивного навчання [4, с. 12].

Організуючи вивчення частин мови з використанням методів інтерактивного навчання, слід враховувати їх лінгводидактичні основи. Формування граматичного поняття «частина мови» в молодших школярів розпочинається зі вступу у перший клас та триває протягом усього навчання в школі першого ступеня за лінійно-концентричним принципом [3, с. 222].

Вивчення частин мови потребує дотримання й інших принципів, таких як: засвоєння знань про певну частину мови відбувається в тісному взаємозв'язку з іншими розділами мовознавства; ґрунтується на розумінні їх синтаксичної ролі в реченні; приділяється належна увага системі відмінювання та словотвору в зв'язку з орфографією; паралельно із вивченням частини мови відбувається розвиток мовленнєвих навичок учнів [6]. Таким чином, вивчення частин мови потребує системного та послідовного підходу.

Розроблена нами методика передбачає дотримання наступних дидактичних вимог: включення інтерактивних методів у структуру кожного уроку української мови, посилення акценту на розвиток пізнавальних навичок учнів через інтерактивні методи, врахування вікових та психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку, систематичний контроль і аналіз проміжних результатів, забезпечення відповідним обладнанням, застосування індивідуального підходу.

Впровадження інтерактивних методів під час вивчення частин мови та й загалом у початковій школі є непростим завданням навіть для досвідчених учителів і потребує довготривалої підготовки. Це передбачає ретельний добір навчальних матеріалів, чіткого дотримання структури

уроку, врахування індивідуальних особливостей кожного учня та класу в цілому. Проте, на основі проведеного дослідження, можемо стверджувати, що вивчення частин мови через впровадження інтерактивних методів є ефективним, оскільки помітно зростають навчальні досягнення учнів, загальна мотивація, покращуються комунікативні навички молодших школярів, вміння працювати в команді.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт початкової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF> (дата звернення: 07.02.2024).
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенка. Київ, 2016. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 21.09.2024).
4. Котик Т. М. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів дистанційної форми навчання спеціальності «Початкова освіта». Івано-Франківськ, 2015. 295 с.
4. Пометун О. І. Інтерактивні методики та системи навчання. Київ : Шкільний світ, 2007. 112 с.
5. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / ред. О. І. Пометун. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
6. Цоуфал Л. С. Лінгводидактичні засади навчання морфології в загальноосвітній школі. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Філологічні студії*. 2010. Вип. 4. С. 155–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2010_4_20 (дата звернення: 16.09.2024).